

ДМИТРИЙ БИЛЕНКИН СТУД НА ТРАНСПЛУТОН

Превод от руски: [Неизвестен], 1971

chitanka.info

Лъчът от фенера бавно се движеше и като че ли светлият кръг пълзеше, потръпвайки от болка. Впечатлението беше така силно, че Игонин започна да си внушава: „Това е зрителна измама. Лъчът не може да се огъва, светлината не е течност в кожен мех.“

Почти еднакви бяха и мислите на Симаков: „Да, това не е ледената нощ на Антарктида. Уж прилича, а съвсем не е същото.“

— Тъкмо като в дяволски джоб — изрече той гласно.

Радиото отрязва обертоните, думите отекнаха в ушите на Игонин с мембранно процракване. Той не отвърна нищо.

Имаха да изминат още около един километър.

Блестящият, матов, шуплест, бял, синкав, мътен, прозрачен лед под краката им беше водород, въглероден двуокис, метан, амоняк, неон — хората вървяха по повърхността на атмосферата. Газовите изпарения не се забелязваха, но те съществуваха, скриваха звездите. Хората знаеха, че от двете им страни е безкрайна равнина и че над главите им се разстила билиони години космическа пустош. Но все пак им беше физически тясно и ако не бе тренировката, можеше да ги овладее психозата на затвореното пространство, както това се случи с една от първите експедиции на Трансплутон.

Въпреки че нямаше опасност от пропасти и пукнатини — ръчните локатори биха ги предупредили достатъчно рано, — Игонин и Симаков вървяха, без да бързат, с оная несигурност, която е присъща на човека в затворено и тъмно пространство. Това бе чисто подсъзнателна реакция на дневни същества в обстановка на непрогледна нощ, тъй като вървенето по Трансплутон за разлика от полярните области на Земята не ги заплашваше с нищо. Тук нямаше промени на времето, нямаше — в буквалния смисъл на думата — вятър, а още по-малко урагани. Сеизмично планетата също бе мъртва. Все пак в пелената от изпарения понякога се случваше нещо. В един момент на Игонин му се стори, че лъчът от фенера даде в тъмнината съвсем слаб отблясък. Също като снежинка, бляскала високо над главата. После пробляснаха още няколко. Съмненията изчезнаха — това бяха звезди.

Нощният покров се свличаше бавно и беззвучно. Отначало се изчисти кръгът над главите им. Той беше обкръжен от димен пръстен. Като се въртеше, той се разрастваше пред очите им, докато не се сля с хоризонта.

— Да включим светлината — рече Игонин.

Не, нощта не изчезна. Тя и не можеше да изчезне на такова разстояние от Слънцето. Хората въздъхнаха с облекчение. Над тях беше небето широко, звездно, мрачно небе, така неподвижно, както и всичко наоколо. Но все пак стана по-просторно.

Като по команда те се обърнаха назад — там, където ниско над хоризонта стоеше Слънцето — огромна, жълта звезда, която тук не даваше нито светлина, нито сянка.

После все така едновременно Игонин и Симаков се вгледаха напред. Извивайки се, черната равнина се спущаше зад хоризонта, над който се проточваше гъстата мъглявина на Млечния път. Впечатлението беше необикновено силно. Широката ледена площ като че бе надвиснала над пропастта на междузвездната пустош, в която човек можеше да пада вечно, летейки милиарди години, без да достигне дъното.

Естествено това бе само игра на въображението. И все пак...

— Нелепо — Симаков принудено се разсмя. — Тук почвам да разбирам оня монах — помниш ли картинката от учебника? — който достигнал края на Земята и надникнал... в нищото. Като че има разлика откъде гледаш звездите!?

— Разлика все пак има — тихо отвърна Игонин. — Психологическа. Да, аз те разбирам. Ние знаем, че се намираме в края на Слънчевата система и че там — той протегна ръка — няма нищо.

При тези думи и двамата се почувствуваха така, сякаш от хоризонта се понесе студен вятър. Симаков като по-впечатлителен даже потръпна с рамене, въпреки че скафандърът го топлеше като преди.

— Глупост — изрече високо той. — Там има и други звезди, и други планети, а още по-далеч и други галактики и ние все някога ще полетим натам... В края на краищата зад нас е точно такава пустота.

— Не е такава. Защото знаем, че там, близо, е Земята, топлото Слънце, междупланетните станции, уютното пространство, домовете ни. Нищо подобно няма пред нас. Хайде, да вървим.

Звездите едва-едва осветяваха огромните ледени скали, очертаваха контурите им, но да се върви при такава светлина беше невъзможно. Отново запалиха фенерите.

В техните лъчи се стопиха всички бледи звезди. Но чувството на притесненост, чувството за затворена пещера напусна хората. Обратно, след като мислено се докоснаха до безкрайността, вече не ги напусна усещането за откритото, прекалено откритото, прекалено голото и чуждо за тях пространство. Психологът би могъл да забележи, че и това чувство е атавизъм от древните времена, когато прадедите на човека са живели в горите; атавизъм, който се пробужда у градския жител във всяка пустиня, а у скитника се изостря при вида на непознати и мрачни пространства. Сега светлината създаваше за хората илюзията за покров, макар че от гледна точка на здравия смисъл това бе глупаво. Какво значение има обстановката за тези, които бяха в скафандъра?...

— Штт... — каза Симаков.

— Какво има?

— Нищо. Просто си спомних легендата за замръзналите звуци. Глупава асоциация на мислите. Нали под нозете ни няма лед. Надгробни плочи. Ето така ми се струват замръзналите сбити атоми, тъмнината, тишината и студът — всичко ще свърши, когато угасне и последната звезда.

— А кой преди миг говореше за полети до други галактики?... Да, думата „лед“ тук е неподходяща, а нямаме друга. Е, какво? Може би смисълът на разума е именно в това, да не допуснем точно такова вледеняване на света.

— Възможно е. Но сега тук властвуваме не ние, а студът. И това действа на нервите.

— Представи си, че се разхождаш из Сахара и ще ти стане по-леко.

Все пак скоро се убедиха, че тук не всичко е вкаменяло. В здрачната падина им прегради пътя широка ивица от черна неподвижна течност. В нея като в огледало блестяха звездите. Наклоненият лъч освети дъното — течността се оказа напълно прозрачна, дълбочината никъде не надминаваше 50–60 сантиметра. Симаков сне от колана си дистанционния анализатор.

— Само квазисъединения на благородни газове. Да заобикаляме локвата няма смисъл. А мръзненето?

— Какво мръзнене?

— Да влезем. Какво мислиш за температурата на тази смес...

— Тя е навсякъде еднаква.

— Зная.

Той стъпи пръв. Игонин видя как течността без плясък се склопи над колената на Симаков, как звездите потръпнаха, пробягаха кръгове, а после тези кръгове изведнъж замряха, чу се вик, съпроводен с непохватни размахвания. Игонин се хвърли, изпреварвайки догадките.

— Тя ме сграбчи — изстена Симаков, като извиваше цялото си тяло.

— Но това е метастабилна течност! — му закрещя Игонин, разгорещен от хрумването. — Не мърдай, ще те освободя...

Заръката беше излишна. Метастабилното състояние е така своеобразно, че веществото може да остане в него течно при температура, безкрайно по-ниска от точката на кристализацията; достатъчно е само една пращинка, едно докосване, за да застине мигновено цялата течност.

Игонин грабне топлинния секач. Симаков вече не се опитваше да се измъкне, само гледаше своите потопени и замръзнали нозе, които сега го плашеха със своята беззащитност. Плашеха го не тези членести, прозиращи през лед металически крака, а голите, от плът и кръв, които бяха в тях.

Страхът има свои закони и своя реалност. Игонин действуваше едва осъзнавайки причината за случилото се и работеше в съответствие с особената реалност, която, както бе преценил, с нищо не заплашваше Симаков, а просто изискваше редица постъпки — да се намери инструментът, да се изреже ледът, да се освободи другарят. Състоянието на Симаков беше съвсем различно, понеже секунда преди това той внезапно и страшно бе пленен от това, което и тъй потискаше мислите му.

— Защо не снемаш секача си? — му извика Игонин.

Симаков като че се свести и започна също да реже леда.

— Как изглежда, когато попаднеш в „гроба на Вселената“? — със смях запита Игонин, когато Симаков се освободи и направи крачка с прегънатите си крака. — Добре, добре, не гледай убития звяр, нямаме много време, да вървим...

Той се обърна, подсвирвайки с уста. Мъглата, която се образува при рязането на леда, бе така гъста, че щом Игонин се измъкна от нея,

видя след себе си само слабо мъждукащата светлинна на фенера. Тя ту лъкатушеше, ту изчезваше съвсем, ту се разширяваше в огнено око.

— По-скоро!

Игонин чакаше отговор, но не чу нищо. Само окото замря. Замря и престана да се движи. Игонин вцепенено гледаше в този неподвижен кръг, все още невярващ в бедата, но вече съзнаваше, че се бои от тая неподвижност повече, отколкото от мълчанието на другаря си.

— Симаков!!!

Собственият му вик зазвъня в ушите му. После настъпи тишина, в която слабо дочу:

— Замръзвам...

В гласа, който по-скоро се отгатваше, нямаше нито страх, нито борба, а само покорност.

Игонин се хвърли с всички сили и като че за да му помогне, мъглата се раздвижи. Точно пред себе си Игонин видя черно изваяние с бяло, окаменяло лице, очи, които бяха отворени, но които само стъклено отразяваха светлината.

Игонин диво се огледа наоколо, като че отнякъде би могло да дойде помощ. На купола от мъгла застиваха звездите, отзад лежеше черната равнина, която пълзящият лъч за миг превръщаше в бяла.

Късно бе да беснее, да зове за помощ, да убива — късно и безполезно. Симаков бе така неподвижен и ням, както и всичко наоколо.

... Като внесе тялото на Симаков в кабината на скайдера, Игонин не забеляза нито пилота, който му помагаше, нито лекаря, който при вида на Симаков възкликна удивено. Мислено той гледаше замръзналия до колене в леда Симаков, себе си, който можеше да предположи — но не предположи! — че при такъв натиск е възможно да се прояви най-дребният скрит дефект на скафандъра — въпреки пресмятията, въпреки опита, въпреки всичко, което знаеха за надеждността на скафандрите. Игонин се пробуди от движението на лекаря, който се готвеше да открие скафандъра на Симаков.

— Внимателно! Леко, може да не е съвсем замръзнал...

— Шлемът е непокътнат. Не разбрахте ли?

С бързи движения лекарят разголи гърдите на Симаков и сложи върху тях кардиоскопа. Игонин се олюля към стената: кънтящите,

изпълващи кабината удари на сърцето отекнаха като взрив в съзнанието му.

— Убеди ли се? — повдигна глава лекарят. — Скафандърът е издържал, не е издържал човекът. Страхът задушава, страхът от затвореното пространство, от откритото пространство, а ето новия подарък на медицината — фобия към студа. Не самият студ, а мисълта за студа, разбирате ли?

— Но как така, как така? И в Космоса, в пространството студът е също страшен, но никой никога...

— В Космоса той няма определен образ — отвърна лекарят, като приготвяше инжекцията. — Може би затова...

Публикувано във вестник „Орбита“, брой 12/1971 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.